

Nr 68.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1931 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående en statligt ordnad redskapsförsäkring för fiskarebefolkningen.

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen nr 185 i första kammaren av herr *Bodin m. fl.* samt nr 215 i andra kammaren av herr *Andersson* i Grimbo *m. fl.*, har hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående möjligheten att bereda fiskarebefolkningen tillgång till en statligt ordnad försäkring såsom skydd mot förluster av båtar och fiskredskap samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Till stöd för denna hemställan har anförts följande motivering.

Fiskarens yrke är hårdare och strävsammare än de flesta andra yrkesutöwares. Därtill kommer att fångstmöjligheterna äro så oberäkneliga. Långa tider uteblir fångsterna alldeles, medan andra tider kännetecknas av rikliga fångster, ja icke så sällan förekommer att fångsterna äro alltför rikliga, med ty åtföljande prisfall på fisk samt sill och strömming. Men däråt är ingenting att göra, det är glädjande så länge det finns folk som trots yrkets oberäknelighet vilja ägna sig åt dylikt arbete.

Riksdagen har på mångahanda sätt visat sig uppskatta fiskerinäringen och sökt hjälpa dess utöware med bland annat billiga lån till inköp av båtar och redskap. Trots detta förekommer det årligen att många fiskare, ibland hela byalag, råka i verkligt nödläge och för den skull måste vädja till barmhärtiga medmänniskors välvilja och bistånd. Särskilt blir detta förhållandet, då fiskarna på grund av svåra stormar eller andra orsaker förlora sin redskap. Oftast består fiskarens verkliga tillgångar endast av vad han äger i båtar och redskap. Men därtill kommer att hela hans existensmöjlighet är beroende av att ha tillgång till såväl båt som redskap. Går denna egendom förlorad, vilket tyvärr sker allt för ofta, måste han skaffa sig ny uppsättning, vilket är förenat med stora kostnader, ibland upp till flera tusen kronor. Är redskapen inköpt för lånemedel, som förhållandet oftast är, bliva svårigheterna av lätt insedda skäl ännu större, då nytt lån icke gärna kan beviljas, förrän det gamla lånet är slutamorterat. Ingen fiskare torde för övrigt kunna påtaga sig den dubbla bördan att samtidigt amortera såväl skulden å lånet för den redskap, som gått förlorad, och den nya redskap, som även av helt naturliga skäl måste anskaffas medelst tillhjälp av lånemedel. Svårigheterna att under sådana förhållanden anskaffa ytterligare erforderlig borgen för det nya lånet är även uppenbar. Det är vid sådana tillfällen, som

den enskilda välgörenheten, mången gång på ett storslaget sätt, trätt hjälpande emellan.

Att det för fiskaren ställer sig särskilt bekymmersamt vid sådana tillfällen, beror på det kända förhållandet att det för närvarande icke låter sig göra att erhålla försäkring av fiskredskap, som befinner sig i bruk för sitt ändamål. Orsakerna härtill äro lättförklarliga. De stora riskerna och svårigheten att utöva den nödvändiga kontrollen beträffande anledningen till och under vilka omständigheter redskapen gått förlorad, göra att privata försäkringsbolag icke vilja eller anse sig kunna ordna försäkringar i här avsett fall.

Vid några enstaka tillfällen har det förekommit, att enskilda fiskare, som förlorat sin redskap, erhållit hjälp till anskaffande av ny redskap ur den allmänna nödhjälpsfonden, som riksdagen ställt till Kungl. Maj:ts förfogande att användas till hjälp och stöd vid olyckor föranledda av naturkatastrofer. Fondens ringa belopp och de sällsynta undantagsfall, då understöd till fiskare, som förlorat sin redskap, utgått ur nämnda fond, gör emellertid att det för närvarande icke kan räknas med att på den vägen nå fram till ens en delvis lösning av detta synnerligen viktiga problem.

Då den enskilda välgörenheten trätt hjälpande emellan, har det oftast skett så att landshövdingen i länet välvilligt ställt sig till förfogande och med tillhjälp av kommunala förtroendemän, landsfiskaler och andra betrodda personer, verkställt den nödvändiga förundersökningen, och med ledning härav har landshövdingen sökt fördela inflytande medel så rättvist som möjligt till dem som förlorat sin redskap.

Känt är också att på initiativ av lantbruksstyrelsen pågått undersökningar bland fiskarna för att utröna deras intresse för försäkring av fiskredskap, därest det skulle kunna utfinnas former lämpade för dylik försäkring. Därvid har man tänkt sig att en framkomlig väg möjligen skulle vara att tillämpa samma förfaringssätt som gotlandsfiskarna, vilka sökt ordna en försäkringsverksamhet beträffande redskap. Emellertid lär erfarenheterna från Gotland i här avsett fall ingalunda vara gynnsamma, och fråga är väl om man på den vägen kan komma till en något så när tillfredsställande lösning. De fiskare, som bedriva fiske huvudsakligast under vintern, äro givetvis utsatta för betydligt större risker än de som bedriva sitt mesta fiske under sommaren. De senare äro därför i allmänhet obenägna till att ekonomiskt medverka till uppehållande av en försäkringsform, som visserligen något så när skyddar vinterfiskarna, men varav de själva ha synnerligen ringa gagn.

Trots alla här anförda svårigheter att finna en lämplig och framkomlig väg att lösa den för fiskarebefolkningen så betydelsefulla frågan om försäkring av deras fiskredskap, synes det dock vara en akt av mänsklig rättvisa och hjälpverksamhet att göra något för dem.

Frågans stora betydelse för fiskarebefolkningen och dess säregna karaktär synes väl motivera en utredning genom Kungl. Maj:ts försorg i syfte att få till stånd en försäkringsform, som gör det möjligt för fiskare att medels redskapsförsäkring kunna skydda sig mot oförvållat uppkomna olyckor, förorsakade av storm eller andra orsaker, samt för riksdagen framlägga resultatet av denna utredning.

Hur en sådan försäkring, eventuellt med statligt bistånd, skall organiseras, kan svårligen i frågans nuvarande outredda skick närmare angivas. Dock synas fiskarna böra bära någon del av risken såsom självrisk,

så att ersättningen genom försäkringen ej helt uppgår till totala värdet av det förlorade.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat lantbruksstyrelsens yttrande, vilket jämte av styrelsen införskaffade uttalanden av fiskeriintendenterna i Västerhavets och Österhavets distrikt såsom *bilaga* fogats vid detta utlåtande. *Yttranden
över motionen.*

Frågan om försäkring av båtar och redskap är för fiskarbefolkningen av stor betydelse, och tydligt är, att från social och nationalekonomisk synpunkt staten har ett stort intresse av att denna fråga är löst på ett tillfredsställande sätt. *Utskottet.*

I fråga om båtförsäkringen synas emellertid fiskarena själva i rätt stor utsträckning hava lyckats lösa frågan genom på olika kuststräckor bildade ömsesidiga försäkringsbolag, och ytterligare sådana synas komma att uppstå. Av fiskeriintendentens i Österhavets distrikt yttrande torde likväl framgå, att utefter större delen av sagda distrikts kust — varest fiskarbefolkningen i allmänhet är mera glest förekommande och befinner sig i små ekonomiska omständigheter — sådan försäkringsmöjlighet icke förekommer och icke heller har utsikt att komma till stånd utan att staten på ett eller annat sätt träder hjälpende emellan. Med hänsyn härtill och vad nämnde fiskeriintendent i övrigt närmare anfört rörande denna angelägenhet anser utskottet skäl tala för att en undersökning av frågan i denna del äger rum. I övrigt torde någon utredning rörande båtförsäkringen icke vara erforderlig.

Den fråga, varå motionärerna närmast taga sikte, är emellertid redskapsförsäkringen. Såsom framhålles såväl i motionerna som i de avgivna yttrandena möta stora vanskligheter vid lösande av denna fråga. Den lämpligaste formen för försäkring har även här ansetts vara det ömsesidiga försäkringsföretaget, och såsom framgår av yttrandena hava från fiskeriadministrationens sida ansträngningar gjorts för att få till stånd dylik verksamhet. Erfarenheten har emellertid visat, att fiskarena icke på egen hand förmå genomföra eller upprätthålla denna anordning. Orsakerna härtill äro flera: svårigheten att anordna kontroll, de olika riskerna ifråga om såväl fiskredskapen som deras användning på skilda orter m. m. Därest redskapsförsäkring skall komma till stånd, synes alltså statens medverkan i någon form vara erforderlig. Svårigheterna äro uppenbarligen stora att härutinnan komma till en lämplig lösning, men med hänsyn till det behjärtansvärda ändamålet anser dock utskottet, att en undersökning av frågan bör företagas. Utskottet anser sig emellertid härvid böra taga bestämt avstånd från tanken på en statlig redskapsförsäkring. Det ömsesidiga försäkringsbolagets form erbjuder enligt utskottets mening den enda tänkbara utvägen, enär en sund försäkringsrörelse på detta område i princip måste vara byggd på självverksamhet.

Undersökningen torde därför till en början bära inriktas på att ytterligare klarlägga i vad mån förutsättningar överhuvud finnas för sådan försäkring av fiskredskap samt det lämpligaste sättet för anordnande av sådan försäkring. Tydligt är att i fråga om åtskilliga slag av redskap — bland annat sådana, som äro utsatta för hastig förbrukning — dylika förutsättningar saknas. Beträffande särskilt fast redskap och även viss rörlig redskap synes däremot denna anordning vara genomförbar. Vidkommande sättet för statens medverkan äro olika vägar tänkbara. Staten kan tänkas underlätta bildandet av bolagen genom direkta bidrag eller genom att skapa fastare regler för statsunderstöd vid inträffade större förluster. Utskottet anser sig närmast bära förorda sistnämnda utväg, vilken ansluter sig till den hjälpverksamhet, som redan i viss utsträckning tillämpas vid mera katastrofala redskapsförluster. Denna hjälpverksamhet skulle alltså erhålla en författningsenligt reglerad anknytning till försäkringsrörelsen. Härigenom borde det enligt utskottets mening bliva möjligt att få till stånd och upprätthålla sådan rörelse.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av motionerna I:185 och II:215 må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande de åtgärder, som från statens sida kunna vidtagas för att bereda fiskarbefolkningen tillgång till försäkring av båtar och fiskredskap, samt för riksdagen framlägga de förslag, som av utredningen kunna föranledas.

Stockholm den 5 maj 1931.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar Sederholm, Carl E. Eriksson, Elof B. Andersson, Grånath, Tjällgren, J. Fritiof Gustafson och Dalberg, samt

från andra kammaren: herrar Johansson i Uppmälby, Sköld, Hedlund i Häste, Carlström, Uddenberg, Bengtsson i Kullen, Weibull och Pehrsson i Bramstorp.

Lantbruksstyrelsen.

Bilaga.

Till riksdagens jordbruksutskott.

Genom remiss har Kungl. Maj:t anbefallt kungl. lantbruksstyrelsen att till eder avgiva yttrande över de inom riksdagen väckta, till eder remitterade motionerna I:185 och II:215, likalydande, om utredning angående möjligheten att bereda fiskarbefolkningen tillgång till en statlig ordnad försäkring såsom skydd mot förluster av båtar och fiskredskap.

Lantbruksstyrelsen har häröver infordrat yttranden från fiskeriintendenterna i Västerhavets distrikt N. Rosén och i Österhavets distrikt Chr. Hessle. Med överlämnande av dessa yttranden får lantbruksstyrelsen för sin del anföra följande.

Till en början må framhållas, att frågan om försäkring av båtar och redskap för fiskarbefolkningen är av stor betydelse. Man torde dock såsom allmän princip kunna uppställa den regeln, att näringen själv i största möjliga utsträckning bör ombesörja och bekosta dylik försäkring. Beträffande försäkring av fiskebåtar hava ock fiskarena själva på vissa kuststräckor bildat ömsesidiga försäkringsbolag, som i stort sett fungerat tillfredsställande. Sålunda finnas fem dylika bolag inom Göteborgs och Bohus län, ett inom Hallands, ett inom Blekinge och ett inom Gotlands län. Såsom fiskeriintendenten Rosén framhåller, pågå utredningar om åstadkommande av dylik försäkring inom Kristianstads och Malmöhus län.

Motionärerna hava visserligen hemställt, att utredning måtte verkställas om statlig försäkring mot förluster både av båtar och redskap, men att döma av motiveringen synas de närmast hava åsyftat försäkring av redskap.

Med de i stort sett gynnsamma erfarenheter från den av fiskarena själva på viktiga kustområden ordnade försäkringen av båtar torde denna försäkring i detta sammanhang kunna lämnas åsido. Båtförsäkring torde, där behov föreligger, kunna anordnas av fiskarena själva. Det torde böra tilläggas, att på vissa kuststräckor sådant behov icke synes föreligga.

Försäkring av fiskredskap möter stora vanskligheter. Detta beror främst på svårigheten för att icke säga omöjligheten att åstadkomma tillförlitlig kontroll. Därtill kommer, att fiskredskapens värde vid användning hastigt minskas, och i åtskilliga fall bliva flera omgångar redskap, såsom trålar och snurrevadar, utslitna under en enda fiskesäsong.

Anmärkas må, att en av de äldsta försäkringssammanslutningarna på västkusten försöksvis meddelat försäkring av redskap men ansett sig tvungen att upphöra därmed. De ömsesidiga försäkringsbolagen på västkusten försäkra nu redskap endast, då förlust inträffar i samband med total förlust å fiskefartyg. Numera är det endast sammanslutningarna inom Gotlands och Blekinge län, som lämna försäkring av redskap.

Kungl. Maj:t har genom tilldelande av statsbidrag i upprepade fall sökt stödja denna verksamhet, men verksamheten har dock att kämpa med stora svårigheter. Då allvarigare redskapsförluster inträffat och fiskare därigenom bragts i nödläge, har i ett flertal fall understöd efter särskild utredning beviljats ur undsättningsfonden och allmänna nödhjälpsfonden. Sålunda har Kungl. Maj:t under åren 1926—1930 anvisat understöd med följande belopp:

- år 1926 1,524 kronor 9 öre från undsättningsfonden,
- » 1927 33,609 kronor från undsättningsfonden,
- » 1929 2,613 kronor 33 öre från undsättningsfonden,
- » 1930 2,612 kronor 33 öre från allmänna nödhjälpsfonden.

Bidrag har därvid lämnats motsvarande två tredjedelar av förlustens värde, varav hälften såsom understöd utan återbetalningsskyldighet och hälften såsom räntefritt lån med amortering under viss i varje särskilt fall bestämd tid, vanligen fem år.

För att om möjligt undvika statsingripande vid inträffade redskapsförluster uppdrog lantbruksstyrelsen den 12 mars 1927 åt fiskeriintendenterna att undersöka förutsättningarna och möjligheterna att bland fiskarena bilda organisationer för försäkring av fiskeredskap och fiskerbåtar och att, där sådana möjligheter förefunnes, arbeta för åstadkommande av sådan försäkring. Att döma av resultatet utav de sålunda igångsatta utredningarna synes det knappast vara möjligt att åstadkomma nya redskapsförsäkringar. I vissa fall fortskred arbetet så långt, att stadgar utarbetades och fiskarena anmanades att bilda sammanslutningar för ändamålet, men det visade sig, att fiskarena ansågo sig icke kunna lämna sin anslutning. Lantbruksstyrelsen tillåter sig i detta avseende hänvisa till vad fiskeriintendenten Rosén därom anfört i sitt över nu ifrågavarande motioner avgivna yttrande.

På grund av det nu anförda torde det vara uppenbart, att det är förenat med mycket stora svårigheter att ordna en försäkring för fiskeredskap. Dessa svårigheter skulle givetvis komma att kvarstå även vid en statligt ordnad försäkring.

Vid hänsynstagande till föreliggande omständigheter vill det därför synas, som om statens fortsatta verksamhet på detta område borde få ungefär den form, som hittills praktiserats, nämligen beviljande av understöd i genom mera allvarliga förluster framkallade ömmande fall. Det vore dock ur fiskerinäringens synpunkt önskvärt, att understöd vid förluster kunde utlämnas i större omfattning än hittills. För detta ändamål har fiskeriintendenten Hessle framhållit lämpligheten av att länsfonder bildades genom statsbidrag och tillskott av fiskarena själva. Även fiskeriintendenten Rosén har tänkt sig möjligheten av att det bildades en fond för hjälp vid svåra förluster. En eventuell utredning torde därför i främsta rummet böra gälla möjligheterna för åstadkommande av dylik fondbildning.

Stockholm den 14 mars 1931.

ERIK INSULANDER.

K. A. Andersson.

Till kungl. lantbruksstyrelsen.

Anmodad avgiva yttrande över en motion nr 185 till riksdagens första kammare 1931 av herr Bodin m. fl. angående en statlig ordnad redskapsförsäkring för fiskarebefolkningen, får jag vördsamt anföra följande.

I motionen hemställes om utredning angående möjligheten att bereda fiskarebefolkningen tillgång till en statlig ordnad försäkring såsom skydd mot förluster av båtar och redskap.

Vad angår försäkring av fiskebåtar finnes sådan redan anordnad inom flera områden. I Göteborgs och Bohus län finnas sedan långt tillbaka föreningar med detta ändamål, för närvarande ej mindre än 5, och i Hallands län 1. Dessa föreningar ha arbetat på fullt tillfredsställande sätt. Inom de båda övriga länen av Västerhavets distrikt, Malmöhus och Kristianstads, pågår för närvarande utredning angående bildande av liknande försäkringsföreningar. Inom andra län bör denna fråga kunna ordnas enligt enahanda grunder utan statligt ingripande.

Försäkring mot förlust av fiskredskap vid förlust av fiskefartyget kan erhållas av förutnämnda fiskefartygsförsäkringsföreningar. Några särskilda åtgärder i fråga om dylik försäkring erfordras därför ej heller.

Försäkring mot skada eller förlust av fiskredskap, som är i användning, bör hållas strängt skild från förutnämnda försäkringar. Man är ingalunda utan erfarenhet på detta område. Föreningar för försäkring av fiskredskap ha nämligen funnits, och fortfarande är måhända en (i Blekinge) i verksamhet. Vad dylika föreningar inom Västerhavets distrikt angår må följande anföras.

»Bohuslänska fiskares understödsförening för ersättande av snörpvadar, förlorade under fiskets utövning», bildades 1910. Den var i verksamhet några år. Efter en tid gjordes försök att återupptaga verksamheten, men erforderlig anslutning erhöles icke. Slutligen upplöstes föreningen definitivt 1927. Reglementet för densamma bifogas. (Bil. 2.)¹

»Bohusläns förening för fiskredskapsförsäkring». Reglemente utarbetades av Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförening under benägen medverkan av chefen för försäkringsinspektionen och fastställdes 1927 (Bil. 4).¹ Då största försiktighet borde iakttagas, begränsades försäkringen till att omfatta makrilldrivgarn, silldrivgarn och storbackor. Eventuellt skulle senare även annan redskap mottagas till försäkring. Vissa redskap ansågos däremot över huvud taget ej kunna bli föremål för försäkring, såsom de snurrevadar som användas vid fiske i Nordsjön. Många bohuslänska fiskebåtar förbruka 3 sådana vadar under en sommarfiskesäsong. Att dessa vadar ej kunna försäkras faller av sig självt. All kontroll bleve utesluten och samma vad finge efter kort tid flyttas till lägre försäkringsklass. En P. M. angående den planerade försäkringsföreningen (Bil. 3)¹ utsändes till fiskare. Det försäkringsbelopp, som enligt reglementet erfordrades för att föreningen skulle träda i verksamhet, blev ej tecknat, och föreningen blev därför ej konstituerad.

Anledningen till att dessa försök att försäkra fiskredskap strandat torde närmast ha varit, att fiskare ansett att tillräckligt sträng och likformig kontroll över redskapen ej kunde erhållas.

Försäkring av fiskredskap har även förekommit utom distriktet, så vitt jag har mig bekant i Blekinge, Gotland och Ångermanland.

¹ Ej medtaget i denna bilaga.

Angående ordnande av föreningar för försäkring av fiskredskap får jag hänvisa till bifogade av mig författade artikel i Ny Svensk Fiskeritidskrift (Bil. 1).¹

Av det anförda framgår, att synnerligen stora svårigheter möta vid anordnande av försäkring av fiskredskap, även om denna begränsas till vissa redskap och till ett län. Då det ej lyckats att i vårt största fiskerilän, där således antalet försäkringar kunde beräknas bli störst, få till stånd en försäkring av fiskredskap, torde det vara ganska uppenbart, att det är fullkomligt utsiktslöst att få till stånd en hela landet omfattande försäkringsrörelse på detta område. En dylik riksorganisation skulle kräva en synnerligen dyrbar administration. Det skulle nämligen erfordras ej blott ett otal besiktningsmän för besiktning dels av redskap som skall försäkras dels av skadad försäkrad redskap, utan även ett flertal besiktningsinspektörer för att få besiktningen likformig i hela riket. Utslutet är det vidare att bilda en riksorganisation, grundad på delägarnas ömsesidiga ansvarighet (ömsesidigt försäkringsbolag), av den anledningen, att en fiskare i ena landsändan säkerligen aldrig vill ikläda sig ansvarighet för redskapsförluster i en annan landsända. Den andra form för försäkringsrörelse som är tillåten enligt lag är aktiebolag, men aktietecknare skulle med säkerhet ej kunna uppbringas. Det återstår då endast, att staten anordnade en särskild försäkring, men då bleve antingen premierna på grund av den dyra administrationen så höga, att inga försäkringar toges, eller ock finge staten ikläda sig högst betydande utgifter, med all sannolikhet så betydande att det vore billigare att betala direkt till fiskare skadeersättningar, när skadan var av viss storlek. Den enligt min mening enda sunda formen för försäkringsrörelse, då det gäller föremål av så lättförstörbar och så svårkontrollerad art som fiskredskap, och den enda som jag kan tillstyrka är ömsesidigt försäkringsbolag. Försäkringsstagarna måste i detta fall känna ansvar inför varandra. Huru en länsvis ordnad försäkring enligt denna princip kan komma till stånd framgår av Bil. 1. Det som Bil. 4 intagna reglementet kan med de ändringar, som lokala förhållanden kräva, tjäna som typ. Någon allmän utredning om huru sådan försäkring bör ordnas anser jag ej behöfvig.

Skulle staten på något sätt träda hjälpende emellan, skulle det möjligen vara att bidrag till bildande av grundfond lämnades ömsesidiga försäkringsbolag för att underlätta starten. Bidraget borde i så fall återbetalas, om bolaget upplöstes. En annan form för statligt stöd vore, att om ett försäkringsbolag, som arbetat på tillfredsställande sätt, helt plötsligt drabbades av så stor förlust, att bolagets existens hotades, hjälp lämnades. Man kunde även tänka sig att en särskild fond bildades, ur vilken i dylika fall eller då en fiskare gjort en särskilt svår och för honom ödesdiger förlust hjälp kunde utgå, således en fond liknande den allmänna nödhjälpsfonden. I alla dessa fall bleve det emellertid ej fråga om ordnande av en statlig försäkring utan om ren hjälpaktion.

Jag anser mig böra kraftigt avstyrka motionen utom i vad den eventuellt beröres av nu gjorda förslag om hjälp från statens sida.

Göteborg den 10 mars 1931.

NILS ROSEN.

¹ Ej medtaget i denna bilaga.

Till kungl. lantbruksstyrelsen.

Genom remiss den 27 februari 1931 har lantbruksstyrelsen anmodat undertecknad att avgiva yttrande över inom riksdagen väckta motioner (I:185, II:215) angående beredande åt fiskarebefolkningen av tillgång till en ordnad försäkring av båtar och fiskeredskap, och får jag till åtlätnad härav vördsamt anföra följande.

Det har länge varit ett bland fiskets utövare hyst önskemål att få en rationellt ordnad försäkringsverksamhet för båtar och redskap. Bland fiskarena själva hava ju också inom flera områden bildats sammanslutningar för försäkringsverksamhet. Dessa lokala organisationer hava emellertid haft mycket olika framgång i sin verksamhet. Som allmänt omdöme torde emellertid kunna sägas, att de försök, som gjorts att meddela försäkring av redskap utsatta för fångst, i stort sett fallit mindre väl ut. Däremot har fiskebåtsförsäkringen flerstädes lyckats ganska väl. Enligt undertecknads mening torde det också vid en mera ingående undersökning av här ifrågakvarande spörsmål vara fördelaktigt att skilja på å ena sidan fiskebåtsförsäkring och å andra sidan försäkring av redskap utsatta för fångst.

Vad då först fiskebåtsförsäkringen beträffar, finnas redan, som nämnts, flera sammanslutningar, som meddela sådan försäkring därav dock endast två inom Österhavets distrikt nämligen en i Blekinge och en på Gotland. Utefter större delen av östersjökusten finnes alltså nu ingen möjlighet för fiskarena att försäkra sina båtar. På grund av de mycket knappa ekonomiska förhållanden, varunder ostkustfiskarena i allmänhet leva, finnes det nog ej heller stora utsikter, att dessa fiskare utan ekonomiskt stöd i en eller annan form från det allmännas sida själva skola kunna igångsätta eller driva försäkringsverksamhet för båtar. Skall en sådan rörelse kunna rationellt ordnas, blir det alltså säkerligen nödvändigt, att staten träder hjälpende emellan. Om staten engagerar sig för att stödja denna verksamhet, kan detta närmast tänkas ske på två olika sätt nämligen antingen så, att staten upptar fiskebåtsförsäkringen som en ny gren av sin sociala försäkringsverksamhet och alltså helt och hållet själv driver båtförsäkringen eller också så, att statsunderstöd lämnas åt sådana sammanslutningar, som ämna meddela fiskebåtsförsäkring. Vilket av dessa två alternativ, som är att föredraga, torde vara svårt att avgöra, innan en mera ingående undersökning företagits. Att döma av de erfarenheter, som redan gjorts beträffande fiskebåtsförsäkringar, torde man emellertid kunna antaga, att, vilken av de två ovannämnda organisationsformer för denna försäkring som än väljes, den totala kostnaden, som staten skulle behöva vidkännas för denna verksamhet, bleve relativt liten. Åtminstone några av de sammanslutningar, som meddela båtförsäkringar, hava nämligen även rent ekonomiskt sett givit ett tillfredsställande resultat.

Vid de flesta fiskebåtsförsäkringar, som nu meddelas, ersättes vid totalförlust en viss del av båtens hela värde däri även inräknat värdet av motor, om sådan är inmonterad i båten. Beträffande skador ersättas däremot i allmänhet endast skador å själva båten men ej motorskador. Som emellertid motorn i en fiskebåt ofta är mera värd än själva båten, och numera oftast kan sägas utgöra ett nödvändigt tillbehör till denna, vore det synnerligen önskligt, om vid ett eventuellt kommande statligt under-

stödd verksamhet av här ifrågavarande slag, även försäkring mot motorskada åtminstone i någon utsträckning kunde erhållas.

Som sammanfattning av vad här ovan anförts, kan alltså framhållas, att det måste anses synnerligen önskligt, att försäkringsverksamhet för fiskebåtar kunde ordnas, men att denna verksamhet åtminstone ej utesluter större delen av ostkusten torde kunna åstadkommas utan ett kraftigt ingripande från det allmännas sida. Innan statsåtgärder vidtagas härför torde emellertid en allsidig utredning böra företagas, varvid bl. a. bör undersökas, om denna verksamhet lämpligast kan bedrivas av staten själv eller genom statsunderstödda sammanslutningar. Undersökningen bör även omfatta frågan, huruvida försäkring mot maskinskada å fiskebåtar kan anordnas på rimliga villkor.

Enligt undertecknads mening torde det finnas ganska stora förutsättningar för att en statsunderstödd försäkring av fiskebåtar skulle bli till betydande nytta för fiskerinäringen utan att samtidigt verka betungande ur statsfinansiell synpunkt. Beträffande anordnandet av statlig eller statsunderstödd fiskeredskapsförsäkring synas utsikterna däremot betydligt mindre gynnsamma. De försök att meddela sådan försäkring, som gjorts av enskilda sammanslutningar, hava också, som förut nämnts, i de flesta fall givit dåligt resultat. I motionerna hava anförts några av de svårigheter, som mött vid detta slags försäkring, nämligen de stora riskerna, svårigheten att utöva nödig kontroll samt obenägenheten hos fiskare att betala premier, vilkas höjd i väsentlig grad betingas av ersättningar för redskap förlorade under utövande av ett mera riskfyllt fiske än det de själva bedriva. Även rent försäkringstekniskt sett torde en redskapsförsäkring stöta på betydande svårigheter. Så bör det bland annat vara ytterst vanskligt att finna någon tillfredsställande försäkringsform för sådana redskap, vilka på grund av den hastighet, med vilken de avtaga i effektivitet och styrka under användningen, mera hava karaktär av förbrukningsartiklar än lösegendom av mera stabilt värde. Härtill kommer, att redskap av en och samma typ och samma värde kan användas på sätt, som äro högst olika ur risksynpunkt. En ryssja eller ett bottengarn kan sålunda i ett fall utsättas på en plats, där den är skyddad för nästan alla faror, men i ett annat fall placeras så, att risken att redskapet skall förstöras blir utomordentligt stor.

Framhållas bör vidare, att varje driftig och energisk fiskare alltid måste räkna med en hel del skador och förluster beträffande sin redskap, vilka alltså få anses som en tämligen oundviklig del av de normala driftkostnaderna för fisket. Är redskapen försäkrade kan ju emellertid ägaren skäligen göra anspråk att utfå ersättning även för dessa så att säga »normala» skador och förluster. Enligt undertecknads mening vore det emellertid ytterst olämpligt att genom försäkring söka minska fiskets ordinarie driftkostnader. Det skulle nämligen mycket lätt kunna leda till en oavsiktlig premiering av slarv och vårdslöshet beträffande redskapens skötsel och användning.

Det är ju möjligt, att man skulle kunna övervinna en stor del av de här antydda hindren och svårigheterna för en ordnad redskapsförsäkring. Såvida ej staten vore villig att offra ganska betydande summor för detta ändamål, torde emellertid fiskarena behöva påtaga sig så stora utgifter i form av premier, uttaxeringar o. s. v., att relativt få av dem, för vilka redskapsförsäkringen vore mest nödvändig, hade råd att använda sig av densamma. Det synes därför ej osannolikt, att man vid en närmare prov-

ning av detta spörsmål kommer till det resultat, att man måste övergiva tanken på en statlig eller statsunderstödd fiskeredskapsförsäkring i egentlig mening, och att man, om huvudsyftet, alltså att bistå fiskare vid svårare redskapsförluster, skall nås, istället anser sig böra söka åstadkomma någon form av understödsverksamhet.

Som förut frambållits, få skador å och förluster av redskap i viss utsträckning anses som mer eller mindre oundvikliga och tämligen regelbundet förekommande företeelser inom fisket, och torde därför ej heller i allmänhet böra föranleda några särskilda åtgärder från det allmännas sida. Det är först, när skadorna eller förlusterna nå en för den enskilde extraordinär omfattning, som enligt undertecknads mening stöd bör lämnas. I sådana fall kunna fiskare redan nu, åtminstone om särskilt ömmande omständigheter föreligga, påräkna hjälp i form av anslag från allmänna nödhjälpsfonden. Under de senare åren hava också ganska många fiskare i olika delar av landet erhållit hjälp ur denna fond. Ifrågasättas kan också, om ej beträffande redskapsförluster en understödsverksamhet av denna typ bättre än en försäkringsorganisation skulle tjäna de syftemål som i motionerna framförts.

Den nuvarande formen för understödsverksamhet vid redskapsförluster lider emellertid av vissa olägenheter. På grund av de många instanser ansökningsärendena skola genomgå, förflyter bland annat ofta en ganska lång tid, innan den begärda hjälpen erhålles. Skall en understödsverksamhet av ungefär denna typ i fortsättningen användas, torde det därför vara lämpligt, om en fond kunde bildas i varje län, samt att någon myndighet eller korporation inom länet förvaltade fonden samt skötte utdelningen av understöd från densamma. Härigenom skulle säkerligen understödsärendena kunna behandlas åtskilligt raskare och smidigare än nu. Dessa länsfonder måste säkerligen, om de skola komma till stånd och få en någorlunda effektiv storlek till betydande del bildas med hjälp av statsbidrag. Skulle bistånd vid redskapsförluster bringas genom en försäkringsorganisation finge givetvis fiskarena själva vidkännas vissa utgifter för försäkringen, och förefaller det därför skäligt, att de även vid en understödsverksamhet av den typ, som här antytts, i någon mån själva bidroge genom årliga penningtillskott. Ifrågasättas kan för övrigt, om det ej vore mest lämpligt för verksamhetens sunda utveckling och drift, att fiskarens bidrag gjordes obligatoriska. Erfarenheterna från försäkringssammanslutningarnas verksamhet tyda onekligen härpå. Inom områden, där möjlighet nu finnes att erhålla försäkring av redskap och båtar, hava oftast endast en mindre del av fiskarena begagnat sig av denna möjlighet, vilket gjort, att då mera omfattande redskapsförluster inträffat, understöd från det allmännas sida eller från enskilda personer ofta i ganska stor utsträckning måst anlitas även inom dessa områden, och då det alltså visat sig, att även den mindre förtänksamme blivit hjälpt lika väl som den, som genom egen uppoffring sökt skydda sig mot förödande förluster, hava naturligtvis sådana i och för sig behjärtansvärda hjälpaktioner verkat i viss mån nedbrytande på verksamheten för fiskarens självhjälp. Göras däremot fiskarens bidrag obligatoriska, bliva ju alla med undantag av de direkt försumliga, alltså de, som ej fullgjort sin bidragsplikt, berättigade att vid styrkt behov erhålla understöd. Givet är, att om, som här ifrågasatts, fiskarens bidrag skulle göras obligatoriska, de endast kunna bestämmas till mycket blygsamma belopp, alltså högst en eller annan krona per person och år. Statens årliga bidrag borde

naturligtvis vara proportionellt till fiskarens och skulle väl kanske lämpligen kunna bestämmas till samma belopp som den sammanlagda summan av fiskarens bidrag inom varje län. Enligt den officiella statistiken är hela antalet fiskare vid kusten i Sverige något över 22,000. Under förutsättning att varje fiskare i medeltal endast betalade så litet som en krona i årligt bidrag, skulle alltså de ifrågasatta länsfonderna från staten och fiskarna tillsammans enligt förestående alltså varje år kunna beräknas erhålla ett belopp av åtminstone inemot 40,000 kr. Denna summa torde också under vanliga förhållanden vara tillräcklig att täcka hjälpbehovet vid kustfisket i all synnerhet om, som hittills, endast hälften av ersättningen för de lidna förlusterna skulle utgå som direkt understöd men resten i form av räntefritt lån.

Även andra organisationsformer för understöd åt fiskare än den ovan antydda kunna ju tänkas vara lika eller mera lämpliga. Med vad här senast anförts, har jag huvudsakligen velat framhålla önskvärdheten av, att även andra utvägar än försäkringsverksamhet i egentlig mening undersökas, då det gäller att organisera ett skydd åt fiskare mot oförvållat uppkomna olyckor genom redskapsförluster.

I överensstämmelse med vad här anförts, får undertecknad alltså tillstyrka en utredning angående möjligheten att bereda fiskarebefolkningen tillgång till en statligt ordnad försäkring såsom skydd mot förluster av båtar och redskap, varvid emellertid samtidigt borde undersökas möjligheterna för utveckling av en ordnad statsunderstödd verksamhet med speciellt ändamål att bereda hjälp åt fiskare vid svårare redskapsförluster.

Råsunda den 5 mars 1931.

CHR. HESSLE.